

ČÍS. 42.

ZELINKA.

GRÜNE MAGDALENE. — PETITE MADELEINE.

ZELINKA.

Původ a rozšíření.

Velmi rozšířená a oblíbená tato hruška má původ ve Francii, odkudž před dávnými lety se rozšířila po všech zemích, v nichž se ovoce pěstuje. Velké obliby získala sobě jako hruška ranná; jest totiž nejranější letní hruškou a známo jest, že čím ranější plody, tím jsou cennější a na trhu hledanější. V některých zemích ji nazývají „markytka“ nebo též „citrunka“ a „madlenka“.

V našich krajích jest značně rozšířena pod názvem „ranničky“ a „pražky“. Jakým způsobem ku druhému pojmenování přišla, není známo, zdá se však, že byla do některých krajů dovezena z okolí Prahy. Rozšířena jest jednotlivě po domácích zahradách a jen málo kdy se objeví na trzích, buďto ji obchodníci skoupí na místě a vyvezou anebo se zužitkuje doma.

Poloha.

Strom jest v požadavcích na polohu velmi skromný, daří se u nás ve všech polohách a možno jej pěstovati s dobrým výsledkem v krajích vinorodých i výše položených vyjímaje nejvyšší místa severním větrům vysazená.

Půda.

Vzhledem ku mohutnému vývinu jeho a vysokému stáří potřebuje půdu velmi hlubokou, ne přílišně lehkou neb písčnatou.

Vzrůst.

Vzrůstu jest u nás velmi bujného; tvoří velkou, vysokou a širokou korunu; dosahuje vysokého stáří a jest při tom vždy zdravý, kmen mívá silný a hladký. Zejména ve školce a vysazen na určité místo ve svém mládí roste silně a rovně. Leterosty tvoří dlouhé, dosti silné, červeno-zelené a šedě tečkované. List nepřilíš veliký jest hladký, silný a na dlouhé a tenké stopce stejnoměrně na letorostech umístěný. V každé poloze kvete bohatě a jest velmi úrodný a čím vyššího stáří nabývá, tím jest úrodnější; rodí v mládí i stáří ovoce stejně vyvinuté.

Stanoviště.

Vysazuje se do zahrad domácích a na místa volná, ovšem jen taková, kde by nebyl vystaven poškozování. Pro taková místa jest způsobilý pro svou rannost, brzy v létě se očeše a strom pak jest nechán na pokoji. Podél cest, silnic neb obzvláště do polí se nevysazuje, aby při česání polní plodiny netrpěly. Pro osazování rozsáhlých pastvin by se též hodil, ovšem musel by býti volen jenom samostatný.

Tvar stromu.

Pěstuje se pouze jako vysokokmen. Pro svůj bujný vzrůst a malé ovoce se pro zákrsky nehodí.

Plody rodí malé až prostředně velké, tvaru vejčitého aneb i pravidelného hruškovitého. Namnoze bývají jednotlivé plody od sebe velmi odlišny, což často dává podnět k domněnce o různosti této odrůdy.

Kalich jest velký, otevřený, zelený, poněkud vlnatý a sedí v docela mělké, mírně hranaté prohlubince.

Stopka jest polodlouhá, prostředně silná, zelenohnědé barvy a jest vtlačena v mělkém důlku; drží pevně na plodonoši a vítr plody neshazuje.

Slupka plodů při úplném uzrání podržuje barvu světle zelenou neb mírně nažloutlou; u některých plodů zůstává na straně od slunce obrácené neb u plodů ve stínu rostlých i při uzrání zeleň nápadně živá. Červen se neobjevuje, jenom sem a tam u některého plodu ke slunci obráceného se vyskytuje nahnědlý nádech a rezivé skvrny. Dále jest slupka slabá a pevná, nepodléhá tlaku a nárazu.

Dužnina jest hutná, přec máslovitá, jemná a šťavnatá, nažloutlá neb jenom bílá, chutí sladké, navinulé, muškátovitě okořenělé. Muškátovitá okořenělost není u všech plodů stejně vyvinuta; jsou plody s neobyčejně vyvinutou vůní a jiným skorem úplně chybí. Při dozrání plod příjemně zavání. Dužnina má také dobrou vlastnost, že netrpí tlakem a tím jest plod pro sebe delší dopravu způsobilý.

U nás uzrává již po 15. červenci, nutno ji však česati dříve, pokud jest ještě úplně tvrdá; ponechá-li se déle na stromě, náhle uzraje a jest pro dopravu nezpůsobilou. Sadaři ji často češou sotva napolo odrostlou a dopravují do severních krajín jako ovoce jižní. Během dopravy změkne, sladká jest již také a obyvatelstvo severních měst ji rádo za dosti vysokou cenu kupuje. Pro vývoz neb prodej tržní se češe jednotlivě, pro sušení neb přípravu povidel v domácnosti se může též opatrně protřásati.

Na trzích jest hledána a dobře se platí jako ovoce tabulové; přichází sem jako první hruška a hrušky z jihu sem dopravené nemohou jí způsobiti konkurenci, jelikož ona se na jihu nedaří a ostatní letní odrůdy jsou pozdnější.

V domácnostech má tato hruška velikou cenu, jako lehce záživná slouží k jídlu za syrova, co se nesní, dá se zužítkovati mnoha způsoby: suší a zavařuje se, upravují se z ní povidla, marmelada, sirup a víno; z vykvašeného vína se dá destilovati dobrý koňak. Pro tovární účely jest velmi cenná a hledaná.

Z uvedeného vysvítá, že zelinka jest hruška velmi vhodná zejména pro naše rolnické pěstitele ovocných stromů. Ona sice vyžaduje v zahradě více místa než jiná odrůda hrušková, avšak uváží-li se její mohutnost, zdraví, úrodnost, vysokost stáří a jakost ovoce, pak každý rád jí dostatečné místo poskytne a poskytnouti má. Vysoké úroky přináší po celý svůj život z nepatrného kapitálu v ní uloženého.

Ovoce.

Kalich.

Stopka.

Barva.

Dužnina.

Dozrání
a česání.

Zužítkování.

ZELINKA.